

Zoran Hercigonja
Druga gimnazija Varaždin
zoran.hercigonja@gmail.com

Primljeno/Received: 1.4.2018.
Prihvaćeno/Accepted: 21.5.2018.
Esej
Essay

UDK 1Nietzsche, F. W.

NIETZSCHEANSKI ÜBERMENSCH U SVJETLU FENOMENA DOMINACIJE SAMOSVJESNIH BIĆA

Sažetak: Pravo svakog samosvjesnog bića jest obznaniti postojanje svojeg unutarnjeg „ja“ i objaviti svijetu svoju pojavu kroz nametanje i privlačenje pažnje kako bi svijenost drugih okupirana postojanjem mojeg unutarnjeg „ja“ jačala moj integritet kao osobe i moj nepremostivi, originalni i neprikosnoven „ja“. Svako samosvjesno biće želi osjetiti svoj „ja-poriv“ intenzivnije kao nikada do sada, jer na taj način potvrđuje svoje mjesto i svoje cjelokupno postojanje na svijetu. Svako samosvjesno biće želi osjetiti svoj „ja-poriv“ do te mjere da se prepušta nagonu dominacije i superiornosti.

Ključne riječi: Nietzsche, dominacija, biće, samosvijest, ja-poriv, superiornost

Dominacija i manifestacija „ja“

Dominacija je samo metoda privlačenja pažnje na sebe, okupiranje samosvijesti drugih jedinki kako bi prvotna jedinka, koja operira metodom dominacije, uspjela izgraditi sliku sebe u očima drugih i intenzivirati proces usađivanja sebe u neku društvenu sferu, ulogu i mjesto. Pokušajem dominacije nad drugima namećemo sebe kao jedinku koja je u usponu objavljivanja svijetu, drugim članovima zajednice i drugim jedinkama koje su prošle isti proces uzdizanja prema svijenosti pojave i fenomenu postojanja. Svako samosvjesno biće je uspinjujuće biće jer teži postepenoj objavi operirajući pritom dominacijom, kao prirodnom metodom, načinom ili postupkom dokazivanja svoje „ja“ strukture u čitavom bespuću svemira. Bol čovjekove autonomije koja se sastoji u spoznaji da postojim: „ja sam“ te kako se objaviti svijetu, a da pritom ne izgubim ni jednu nit, ni jednu instancu svojeg neprikosnovenog „ja“ ili „tu sam“ pokušava se

osigurati dominacijom nad drugim jedinkama. Dominacija nad drugima kao prirodna metoda i mehanizam osigurava egzistencijalnu bit mojeg „ja“ koje bi bilo izgubljeno i neobjavljeno da ne okupiram pažnju drugih svojom pojavom, fenomenom svojega postojanja. Dominacija je pravo svakog bića koje se uspinje prema objavi svojeg osobnog „ja“ . Svijest o postojanju nove jedinke koja je ušla u bespuće svemira je pažnja koju pridajemo njezinoj egzistencijalnoj biti, uvažavanje prava na njezino postojanje, na priznavanje posebnosti koju donosi njezin „ja“ sa svim učaurenim kvalitetama i atribucijama koje će se u postupku progresivnog uspona obznanjivati i osvješćivati okolne jedinke. Dominirati znači fokusirati pažnju ostalih jedinka na sebe radi objave svojeg neprikosnovenog „ja“, da nas zapaze, uvaže, da bismo se osjećali prihvaćenima i jedinstvenima. Dominacija je prirodni nagon dodijeljen svakom živom biću koji mu osigurava postizanje životnog cilja. Kod životinja životni cilj je egzistencija, osiguranje života i reprodukcija.

Kod samosvjesnih bića, ljudi, osim ovog primarnog cilja javlja se i sekundarni cilj, cilj osobnog samoizražaja i samoostvarenja koji predstavljaju filter za usmjeravanje objave vlastitog „ja“. Dominacija je htijenje i pokušaj razgraničenja i objavljivanja golemog jaza između mene kao jedinke, između mojeg „ja“ i tebe, nekog drugog jedinstvenog „ja“. Dominirati znači ostvariti emancipaciju samoga sebe od utapanja u mnoštvu drugih neprikosnovenih „ja“. Dominirati znači privući pažnju na sebe, koncentrirati poglede svih drugih jedinki i reći: „Pogledajte me, to sam JA, pokorite se mojem životnom cilju kao što se ja pokoravam vašem životnom cilju, shvatite me, ja sam jedan i neponovljiv!“. Na taj način moj „ja“ biva podražen osjećajem ugone i zadovoljstva jer je uspio drugima usaditi u svijest da je fenomen postojanja, da nije kamen koji leži pored puta, da je živuća imaginacija koja želi intenzivirati vlastiti rast. Dominacija je pravo jedinke da poraste iznad svoje okoline te da pritom raskine sve norme sitnog života, sve norme koje ju čine samo sjenom. (M. Milić, Nietzscheov govor o Bogu)

Dominirati znači zapaliti plamen baklje koja će rasvijetliti mrak neprimjetnosti i ravnodušnosti. Dominacija je poput plamena koji, kada se rasplamsa, počinje gutati sve oko sebe potičući sve druge jedinke na reakciju. Kao što ogroman požar potiče strah u ljudima koji budi svjesnost tog prizora i usađuje se u kognitivne procese konzumiranja i procesiranja tog događaja i prizora, tako plamen dominacije spaljuje ravnodušnost i neprimjetnost potičući jedinke da se bave mnome, mojim osobnim „ja“. Jedinka je u svojoj okolini osuđena na vječiti mrak i zaborav, zato mora intenzivirati težnju za silom i nadmoći nad tom pasivizirajućom okolinom.

Osobni ja kao izvorište dominacije

Osobni „ja“ koji uđe u bespuće ovoga svijeta dolazi među intenzivne emanacije i ispaljivanja „ja“ drugih jedinki. Mora pronaći svoje mjesto i kraljevski obznaniti svoj dolazak među druge jedinke. Svaka jedinka među drugim jedinkama naklonjena je mišljenju da je sitno i

nemoćno stvorenje. To se ispoljava kroz osjećaj manje vrijednosti i osjećaja gubitka vlastitog „ja“, osjećaja da „ja“ uzmiče pred nama, da nestaje ono zadovoljstvo intenzivirajućeg „ja osjećaja“. Želja da se bude primijećen i uvažavan među drugim jedinkama ostvariva je samo kroz dominaciju, želju da se unutarnji „ja“ projicira u najjačem svijetlu svojeg internog sjaja. Dominacija je pokušaj doživljavanja svojeg unutarnjeg „ja“ u ekstravagantnom vanjskom doživljaju u istoj mjeri kako ga jedinka doživljava unutar sebe. Dominirati znači zadobiti pažnju drugih jedinki, „podčiniti“ njihov um na način da pod presijom našeg nametanja promišljaju o nama i u svijesti stvaraju sliku naših osobina i samog fenomena postojanja našega lika. Dominacija kao prirodno urođena metoda ispoljavanja svojeg unutarnjeg „ja“ može se obznaniti kroz korištenje surove sile ili kroz iskazivanje osobne slabosti (I. Kešina, M. Vučetić, *Metafizičnost čovjeka i ontičnost nadčovjeka*). U prvom slučaju koristit ćemo sirovu snagu, položaj ili neko drugo sredstvo kojim ćemo se legitimirati kao „napadni tiranin“ koji zapovijeda i traži izvršavanje vlastitih zapovijedi. To bi značilo da se jedinka služi svim raspoloživim sredstvima koje je usvojila od ostalih jedinki koje su se na isti način legitimirale javnosti kao neprikosnoveno i autonomno „ja“. Tu će zastrujati težnja da osobno „ja“ poraste do te mjere da postane jako poput drugih ili jače od njih, da nadmaši sve one koji su se oko njega okupili i s njim postupaju na način da se vrlo intenzivno osjeti određena dimenzija podčinjenosti. U drugom slučaju jedinka potencira isticanje svoje slabosti koje će drugi osjetiti kao neumoljivu potrebu. Na taj direktan ili grubi način dominacije te na indirektan i „mekši“, suptilniji način, jedinka ostvaruje samu sebe, obznanjuje svoje „ja“, potencira jačanje vanjskog doživljaja unutarnjeg „ja“ koji treba postati istovjetan internom doživljaju vlastitog „ja“ kako bi jedinka osjetila zadovoljstvo i sigurnost vlastitog postojanja, osjećaj dobitka, a ne gubitka, osjećaj isplovljavanja na površinu, a ne utapanja u bespućima svijeta i svemira.

Ergo

Dominacija je jedini način na koji jedinka može ostvariti svoj preventivni cilj, cilj obeznanjenja i objavljenja svojeg unutarnjega „ja“ vanjskom svijetu. Dominacija je put isplovljavanja internog doživljaja oduševljenja osjećajem postojanosti vlastitog „ja“ odnosno eksternalizacija doživljaja oduševljenja i postojanosti vlastitog „ja“.

LITERATURA:

- Mladen, MILIĆ, *Nietzscheov govor o Bogu. Ukaz problematičnosti banalnog ateizma i banalne vjere*, *Diacovensia*, Vol 21., br. 2., 2013., 341-351.
- Ivan, KEŠINA, Marko, VUČETIĆ, *Metafizičnost čovjeka i ontičnost nadčovjeka*, *Crkva u svijetu*, 46., br. 3., 2011., 354-370.

**THE NIETZSCHEAN ÜBERMENSCH IN THE LIGHT OF THE PHENOMENON
OF THE DOMINATION OF SELF-AWARE BEINGS**

Summary: The right of every self-aware being is to make known the existence of their internal „me” and to publish onto the world their appearance through competition and gathering attention in order to occupy the awareness of others with the existence of my internal „me” and thus strengthen my integrity as a person and my insurmountable and ironclad „me”. Every self-aware being wants to feel its „me-drive” more intense than ever before because, in that way, they confirm their place and their existence in the world. Every self-aware being wants to feel its „me-drive” to the extent that they release themselves into the drive of domination and superiority.

Key words: Nietzsche, domination, being, self-awareness, me-drive, superiority